

KOMMUNEDELPLAN FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØ 2017-2021

Ullensaker kommune

Vedlegg

HTIK 29.5.2017

FSK 6.6.2017

KS 13.6.2017

Innhold

VEDLEGG 1: KULTURMILJØ MED HENSYNSSONE I KOMMUNEPLANEN.....	2
VEDLEGG 2: KULTURMINNER MED HENSYNSSONE I KOMMUNEPLANEN OG REGULERINGSPLANER.....	4
VEDLEGG 3: ENDRINGER OG STATISTIKK I KULTURMINNEVERNPLANEN FRA 2008.....	7
VEDLEGG 4: EKSEMPLER PÅ ANLEGG FRA FORTELLINGEN OM ULLENSAKER	10
VEDLEGG 5: LISTE OVER KULTURMINNER I LAVESTE VERNEKLASSE – VK4.....	14
VEDLEGG 6: GJENNOMFØRTE TILTAK SIDEN 2009	19
VEDLEGG 7: IKKE GJENNOMFØRT HANDLINGSPLAN FRA 2008	24
VEDLEGG 8: ROLLER, ANSVAR OG MYNDIGHET I KULTURMINNEFORVALTNINGEN	26
VEDLEGG 9: OVERORDNEDE STYRINGSDOKUMENT	27
VEDLEGG 10: PRINSIPPER FOR ANTIKVARISK I STANDSETTING	29
VEDLEGG 11: OVERSIKT OVER TILSKUDDSDORDNINGER FOR KULTURMINNEVERNET	32

VEDLEGG 1: Kulturmiljø med hensynssone i kommuneplanen

Hensynssone	Navn	Gbnr.	Verneklasse
H570_1	Sedsvoll friluftsskole og feriekoloni	197/70, 71	VK2
H570_2	Herregårdshuset på Dal	199/21	VK2
H570_3	Trandumskogen	190/1, 21	VK1, 2
H570_4	Skrytmoen: Kull- og tjæremiler	102/1, 104/1, 2, 10, 211/7	-
NORDKISA			
H570_5	Gårdstun Vestre Støvner	102/4	VK4
H570_6	Gårdstun Vestre Støvner	102/1	VK4
H570_7	Gårdstun Vestre Støvner	102/91, 114	VK3
H570_8	Nordkisa gamle skole	103/8	VK2
H570_9	Stensbybråten	100/1, 102/8	VK3
H570_10	Gårdstun Øvre Stensby og Stensbyskolen	100/3, 5, 29, 219/18, 95/1	VK3
H570_11	Rotnebu	101/1, 2, 103/16	VK4
H570_12	Fossum fabrikk	104/3	VK2
H570_13	Vestre Jaren	103/2, 7, 10, 11102/74	VK4
H570_14	Vestre Jaren	103/1, 7, 11, 15, 102/74	VK4
H570_15	Øvre Skryta	104/2, 219/16	VK3
JESSHEIM / JESSHEIM SØRØST			
H570_16	Gårdsbruk Smedstuene	51/2, 136/16	VK4
H570_17	Gamleskolen på Gjestad	135/1, 59, 803	VK2
H570_18	Solstua	135/130	VK3
H570_19	Østre Døli	132/1, 50, 251, 256, 268, 208/12	VK2
H570_20	Rådhuset og Fakkelsenteret	135/3, 108, 166, 298, 527	VK2-VK3
H570_21	Storgt. 14, 16, 18	135/42, 43, 48	VK2
H570_22	Administrasjonsbygget og pakkhuset	135/36, 515, 529	VK2
H570_23*	Bevaringstriangelet	135/7, 9, 40, 45, 67, 78, 79, 81, 168, 169, 182, 183, 395, 584, 781, 791, 800, 208/12	VK2-VK3
H570_24	Teisengården, Bjørk og Fredheim	135/46, 88, 139, 515, 212/15	VK2, VK4
H570_25	M. Jul Halvorsens veg 4C «Myrvang»	135/58	VK3
H570_26	Nygård	135/15	VK2
H570_27	Skogvegen 1 «Svea kafe»	135/30, 31	VK3
Nummer mangler	Stenvåg	135/625	VK3
H570_28	Laachebyen	132/9, 15, 18, 29, 30, 31, 32, 36, 39, 62, 125, 213, 218, 219, 231, 232, 134/8, 14,15, 62 328	VK3
H570_29	Madsstuen-Allergot	135/4, 172, 515, 817	VK3
H570_30	Allergot-Døli	134/103	VK3
H570_31	Allergot-Langeland	131/3	VK3
H570_32	Skogheim	117/6, 137, 426, 501	VK3
BORGEN			
H570_33	Nedre Oppen, Øvre Oppen «Leirkakuhuset», Nedre Oppen «Gata»	45/1, 2, 8, 46/3, 5, 15, 16, 17	VK3
H570_34	Losjen, Grinda	45/1, 15, 30 69, 47/18, 25, 27	VK3
H570_35	Borgen store	47/1, 10, 20, 44, 95, 96, 163, 181, 182, 48/2, 7, 181	VK3

H570_36*	Lille Borgen, Snekkerstua, Nyborg, Lyshaug	48/3, 6, 7, 12, 19, 21, 22, 30, 50, 121, 219/1, 2	VK3-VK4
H570_37*	Gamle Borgen: Villaen, Borgen landhandleri, Lille Borgen,	47/1, 14, 16, 17, 19, 29, 32, 48, 97, 149, 162, 178, 48/2, 4, 9, 16, 24, 26, 49/2, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 22, 23, 50/1, 3, 4, 6, 207/6, 219/1, 228/1	VK3-VK4
H570_38	Holen	50/1	VK3
H570_39	Nafstadteiet	63/5, 64/5	VK3
H570_40	Kauserud mølle	67/1, 4, 69/1, 21/1, 3	VK2
KLØFTA			
H570_41	Lautenbakken	53/4, 218/9	VK3
H570_42	Tunggruppe Hauger	30/1, 31/1, 3, 6, 217/	VK3
H570_43*	Ullensaker prestegård, Ullensaker kirke og småhusbebyggelse	29/1, 11, 12, 13, 111, 211, 236, 241, 296, 324, 595, 762, 894, 1067, 1068, 30/1, 207/2, 217/1	F, VK2, VK3
H570_44	Hillern	28/1, 3, 29/10	VK2
H570_45	Nordre Ile	26/1, 5, 9, 18	VK3
H570_46	Søndre Ile	25/1, 2, 3, 5, 9, 213/2	VK3
H570_47	Furuheimen bolighus, Kløfta velhus	29/38, 191, 213/6	VK3
H570_48	Boligbebyggelse Holmsmoa	29/114, 115, 145, 1072	VK2
H570_49	Gamle Kløfta bibliotek	29/145, 203	VK3
H570_50	Bolig- og forretningsgårder Kløfta sentrum: Lunde og Fredly	29/26, 33, 57	VK2
H570_51	Kløfta stasjonsområde	29/145, 205, 305, 213/6	VK2-VK3
H570_52	Bolig- og forretningsgårder Kløfta sentrum: Trolleborg «posthusgården» og Gilje	29/48, 52, 178, 216/4	VK2
H570_53	Finsengården og Asper hotell	29/358, 639, 922, 1037, 1060, 215/4	VK2
H570_54	Laakehuset og Kløfta gamle skole	29/94, 667, 748, 763, 215/4	VK2
H570_55	Bakkegården bolighus	29/74	VK2
H570_56	Bakke Nordal gårdstun	29/60, 1077, 215/1, 2, 3	VK2
H570_57	Averstadmoen	16/2, 4, 6, 46, 100, 215/5	VK2
H570_58	Åreppen skole	15/4	VK2
H570_59	Olstadkorset	15/2	VK2
H570_60	Nordre/Søndre Olstad	14/1,7, 15/12	VK3
H570_61	Gårdstun Averstad	16/1	VK3
H570_62	Ånnerud	17/77	VK2
H570_63	MANGLER		
H570_64	Forsvarets radiostasjon	18/13, 19/63	VK2 / Landsverneplan for Forsvaret
H570_65	Brotnu	20/1	VK2
H570_66	-	229/1	
H570_67	Erstatningskontoret	229/1	VK3
H570_68	MANGLER		
H570_69	-	229/1	
H570_70	-	208/21, 229/1, 2	
H570_71	-	229/1, 2	

* I disse hensynssonene ligger det anlegg som ikke er vurdert som verneverdige. Hensynssonen legger likevel føringer på den helhetlige utviklingen av området.

VEDLEGG 2: Kulturminner med hensynssone i kommuneplanen og reguleringsplaner

Navn	Gbnr.	Vpl.	Verne- klasse	Regulert til bevaring	Hensynssone kommuneplan
Fredet av Riksantikvaren:					
Skrivergården Hovin, hovedbygning	138/1	401-12	F		
Ullensaker prestegård. Stabbur og hovedbygning	29/1	301-2	F		X
Jessheim stasjon. Stasjonsbygningen	135/515	205-8	F		X
Dragvollporten. Vokterbolig og uthus	3/2	108-8	F		
Hauer seter leir, 52 bygninger	729/2	701-28	F		
VK1 og VK2:					
Planområde 100 Kløfta					
Brotnu	20/1	101-1	VK2		X
Bakke, Nordal	29/60	102-2	VK2	X	X
Finsengården	29/639	102-7	VK2	X	X
Løkenhus og Fagerborg (Holumsmoa)	29/114, 115	107-3	VK2	X	X
Asper gjestgiveri	29/922	103-3	VK2	X	X
Kløfta stasjonsområde	29/fl.	107-1	VK2		X
Averstadmoen	16/fl.	104-1	VK2*		
Forretningsgårder i Kløftakrysset	29/26, 48, 52, 57	104-2	VK2		X
Åreppen skole	15/4	105-2	VK2		X
Kløfta gamle skole	29/667	102-5	VK2	X	X
Laakehuset	29/94	102-6	VK2	X	X
Stanger meieri	34/4	108-1	VK2	X	
Dragvoll	2/1	108-11	VK2		
Planområde 200 Jessheim					
Langeland	131/1, 2	201-2	VK2		
Østre Døli	132/1	204-1	VK2	X	X
Gamleskolen på Gjestad	135/59	207-2	VK2	X	X
Gårdstun Kverndalen	174/2, 137	209-4	VK2	X	
Nordby skole	19/36	208-1	VK2		
Nordre Fladbyseter	43/15	801-1	VK2*	X	
Dampsagas administrasjonsbygning	135/36	203-7	VK2*	X	X
Godshuset, Jessheim stasjon	135/515	203-13	VK2	X	X
Veiberggården. Forretning, smie og stabbur.	135/40	205-2	VK2	X	X
Herredshuset	135/45	205-3	VK2	X	X
Lønnebo, "Doktorgården"	135/67	205-4	VK2	X	X
Veigelgården	135/7	205-7	VK2	X	X
Kingsgården. Hovedbygning, uthus og lindetrær.	135/81	205-9	VK2	X	X
Villa Sole. Hovedbygning og uthus	135/78	205-12	VK1	X	X
Gimle, "Apotekgården"	135/87	205-13	VK2	X	X
Furulund, "Brattfossgården"	135/42	205-13	VK2	X	X
Rosendal, "Frukten"	135/43	205-13	VK2	X	X
Forretningsgårder Veiberggate (hhv. Heimen og Lysheim)	135/169, 182	206/16	VK2	X	X
Kommunehuset	135/298	205-16	VK2		X
Teisengården	135/46	205-5	VK2		X
Planområde 300 Borgen					
Hillern	28/1	301-1	VK2	X	X
Ullensaker prestegård	29/1	301-2	F, VK2		X

Lundberg	41/1	301-9	VK1, VK2		
Plogstad	44/1	301-13	VK1, VK2		
Ullinshof skole, Ullinsheim m.m.	52/4, 6	301-27	VK2		
Lundsmoen skole	79/9	303-11	VK2		
Kauserud mølle	67/4	304-6	VK2		X
Planområde 400 Sand					
Snikkerstua	172/13	403-4	VK2	X	
Grorudholtet	172/40	403-7	VK2	X	
Haug	136/1, 6	404-18	VK2		
Ljøgdøt	137/1, 3	404-20	VK2		
Hovin	138/1, 140/1	401-11	F, VK2		
Planområde 500 Gardermoen					
Garder	165/fl., 166/fl.	501-1	VK2		
Lille Røglar	161/1	502-1	VK2		
Sør-Gardermoen kulturpark, Tunet	190/1, 20	501-4	VK2	X	
Deler av «Lilleplassens vestvegg»	163/4	501-3	VK2	X	
OSL terminalbygg med jernbanestasjon og kontrolltårn		501-14	VK2		
Øvre Sundby	163/1	502-1, 2	VK3, VK2		
Minnelunden ved Sogna	163/16	Mangler	VK2		
Planområde 600 Mogreina					
Nordre Furulund	181/1, 2	602-2	VK2		
Steinerud	184/3	604-6	VK2*		
Elstadskolen	185/10	602-7	VK2		
Sørbakk	185/26	604-7	VK2		
Sedsvoll friluftsskole og feriekoloni	197/70, 71	603-1	VK2		X (deler av området: Sedsvoll 1 og 2)
Steinbru, Risebru	198/-	604-11	VK2		
Herregårdshuset på Dal	199/21	604-14	VK1, VK2*		X
Majorseter	199/2	605-12	VK2		
Trandum militærleir	190/1	601-6	VK2*		
Trandumskogen – minnelund, gravsteder, tanksskytebane, russerleir	190/1	605/1	VK1	Frednings/ regulerings- sak pågår for deler av området	X (deler av området)
Planområde 700 Nordkisa					
Nordkisa gamle skole	103/8	704-17	VK2	Regulerings- sak pågår	X
Planområde 800 Algarheim					
Øvre Furuset	109/6, 110/1, 2, 7, 8, 14	804-3	VK2*		
Algarheim skole	112/2	804-11	VK2		
Granlund, Fonbekk	113/9-10	804-17	VK2	X	
Østre Onstrud «Oppistua»	89/1	805-3	VK2		
Vestre Onsrud	88/1	805-3	VK2	X	
Øvrige					
Minnestøtter, vegger m.m.					
Minnestøtta på Li	202/1	213-11	VK2		
Minnestøtta ved Herredshuset	135/45	-	VK2		
Minnesmerke ved Herredshuset	135/45	-	VK2		
Minnestøtte John Gjelvik	184/4	602-11	VK2		
Bautastein på Sør-Gardermoen leir	190/11	-	VK2		

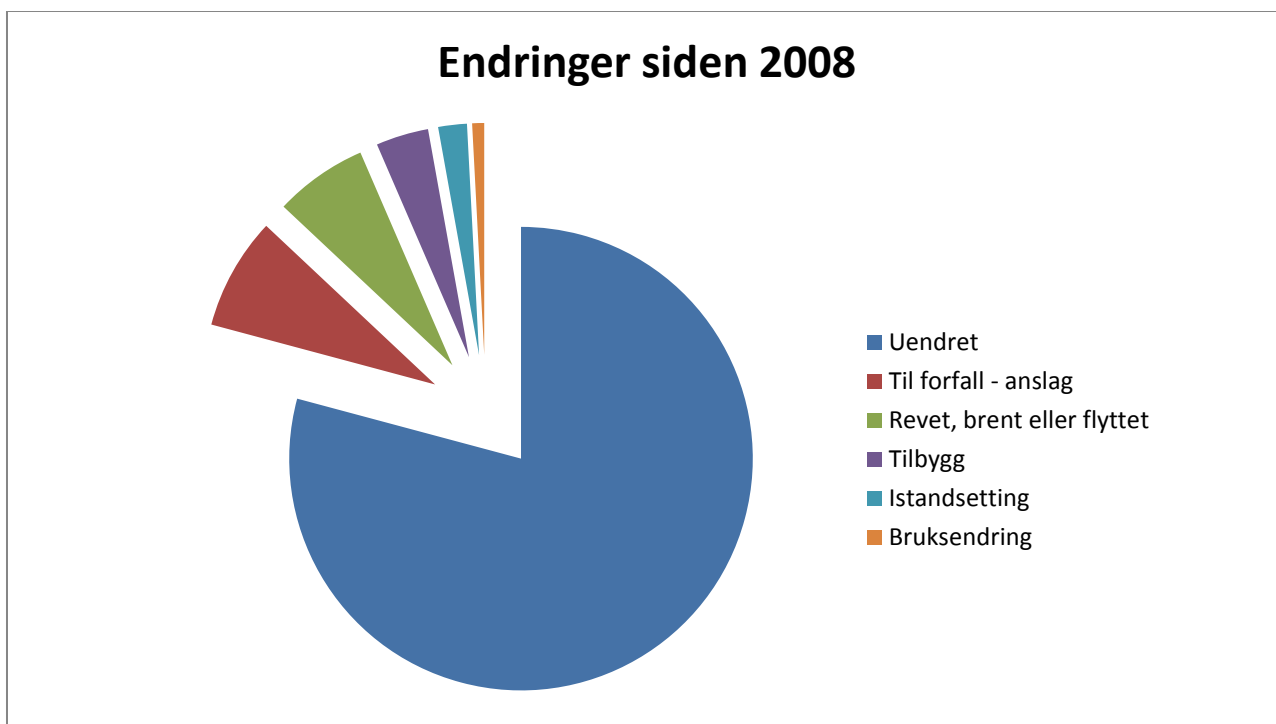
Byste på sokkel av Karl Nordbeck	135/515	-	VK2		
Byste på sokkel av Erling Grønland	29/1	-	VK2		
Wergelandssteinen på Risebru	198/-	-	VK2		
Fredsstjernen i Gardermoen næringspark		403-26	VK2		
Hans Nilsen Hauge-steinen	93/12	703-4	VK2		
Gamle Trondheimsveg	Flere	108-19	VK2		
Kjerkevegen over Kastet	137/1, 30, 51/5	403-25	VK2	X	
Oldtidsvegen over Elstad	183/-, 184/-, 185/-	602-16	VK1, VK3		
Oldtidsvegen ved Risebrumyra	198/2	603-14	F, VK2		
Oldtidsvegen og Kongevegen ved Risebru	198/2, 11, 13	603-15	VK2		
Bondalsvegen	199/1	605/17	F, VK1, VK3		
Sektorvise verneplaner					
Landsverneplan for Forsvaret:					
Hauer seter leir	729/2				
Forsvarets radiostasjon Kløfta	18/13				
Landsverneplan for Jernbanen:					
Jessheim stasjon	135/515				
Dragvoll vokterbolig	2/1				
Listeførte kirker v/Riksantikvaren:					
Hovin kirke	140/2, 4				
Furuset kirke	110/10				
Ullensaker kirke	29/1				X
Grønnstruktur for Romerike, Akershus fylkeskommune:					
Haug, med Raknehaugen					
Garder, Gardermoen					
Kisa					
Risebru					
Trandumskogen				Frednings-/regulerings-sak pågår	
Gardermoen vest					
Hovin					
Hovin-Bjørningstad (Kjosveien)					
Furuset					
Plogstad og Lundberg					
Ullensaker kirke m/omgivelser					X

VEDLEGG 3: Endringer og statistikk i kulturminnevernplanen fra 2008

Totalt antall prioriterte objekter i 2008-planen er 407, herunder minnesteiner, vegger og en del tun der flere bygninger inngår. Totalt antall minner er derfor ca. 600.

Registrerte endringer på bygg siden forrige rullering:

- 1) Revet, brann eller flytting ca. 39 bygg – ca. 6,5 % av totalsummen
- 2) Tilbygg 22 tilfeller – 3,6 % av totalsummen
- 3) Bruksendring 5 tilfeller – 0,8 % av totalsummen
- 4) Istandsetting 12 tilfeller – 2 % av totalsummen

Diagrammet illustrerer endringer på enkeltbygg siden 2008 slik det fremkommer av ePhorte, befaringer og opplysninger. Det må tas høyde for at ikke alle endringer er registrert, særlig istandsettingsprosjekter.

Oversikt over enkeltbygg som er revet, brent eller flyttet

1. 177/13 Sveisenhagen Vilberg (vpl 213-1) Våningshus og garasje revet i 2009. Ut av plan.
2. 164/5 Garderjordet (vpl 501-5) Alle bygninger revet i 2000. Ut av plan.
3. 85/1 Støvre (vpl 804-22) Hovedbygning revet vår 2009. Ut av plan.
4. 81/66 Lysås (vpl 802-1) Våningshus revet, stabbur og låve flyttet i 2010. Ut av plan.
5. 17/6, 17/18 Tveiter (vpl 109-2) Våningshuset på 17/6 revet. Tunet som helhet i VK3.
6. 14/4 Olstadløkka (vpl 111-11) Stabbur revet i 2010. Tunet som helhet i VK3.
7. 36/1 Haug (vpl 108-4) Låve nedbrent. Tunet som helhet i VK3.
8. 135/334 Rommen (vpl 207-7) Garasje revet i 2012. Våningshus i VK3.
9. 19/36 Nordby Skole (vpl 208-1) Vaktmesterbolig revet i 2014. Skolebygg i VK2.
10. 28/1 Hillern (vpl 301-1) Deler av låven revet i 2012-13. Tun som helhet i VK2.
11. 40/1 Øvre Ramby (vpl 301-10) Låve revet i 2011. Tun som helhet i VK3.
12. 46/3 Hagan (vpl 302-28) Stuebygning og stabbur revet, grunnmur står igjen. Tuftene etter plassen beholdes i planen.
13. 69/1 Holt (vpl 304-4) Våningshus revet i 2010. Tun som helhet i VK4.
14. 42/11 Nordgarden Flatby (vpl 301-19) Uthus revet i 2012. Stuebygning i VK3.
15. 51/6 Sibirien (vpl 301-41) Låve revet i 2009. Tun som helhet i VK3.
16. 172/31, 172/22 Sandbakken og Sandsteie (vpl 404-1) Låve revet på 172/31 i 2013. Tun som

helhet i VK3.

17. 172/32, 172/46, 172/49 Jørnstuløkkka, Granheim, og Granli (vpl 403-5) Deler av våningshuset på 172/46 er revet. Tun som helhet i VK3.
18. 172/48 Holtejordet (vpl 403-15) Ett våningshus og uthus ble revet i 2012. Tun som helhet i VK3.
19. 163/10, 164/58 Førut og Smedstad (vpl 501-6) Stabbur/smie flyttet i 2012?
20. 180/1 Søndre Furulund (vpl 602-1) Låve revet i 2010. Tun som helhet i VK3.
21. 182/5 Nordheim (vpl 602-15) Våningshus revet i 2012. Tun som helhet i VK3.
22. 183/8, 184/1, 184/4 Elstad (vpl 602-5) Garasje revet på 184/1 i 2012. Tun som helhet i VK3.
23. 119/1 Bråten (vpl 701-12) Låve revet i 2013. Tun som helhet i VK3.
24. 103/2, 103/7 Vestre Jaren (vpl 704-11) Revet kårbolig på 103/2 i 2013. Ned til VK4.
25. 111/1, 112/1 Algarheim-gårdene (vpl 804-10) Låve revet på 111/1 i 2009. Tun som helhet i VK3.
26. 113/1, 113/3 Nedre Fonbekk (vpl 804-15) Våningshus på 113/3 revet i 2014. Tun som helhet i VK3.
27. 16/46 Averstadmoe (vpl 104-1) Vognskjul/tilbygg til snekkerverksted på revet i 2015. Kulturmiljø i VK2.
28. 13/1 Østre Holum (vpl 111-1) Stabbur revet i 2015. Tun som helhet i VK3.
29. 18/9 Smie/snekkerverksted på Hiltonmoen (vpl 101-4).
30. 163/10, 164/58 Førut og Smedstad (vpl 501-6). Revet og tatt ut av plan.
31. 43/15 Nordre Flatbyseter (vpl 801-1, VK2*) Liten toroms tømmerlåve revet. Stuebygg og stabbur i VK2.
32. 135/636 Arbeiderkirken (vpl 205-17). Revet og tatt ut av plan.
33. Charterterminal Gardermoen (vpl 501-15) Rivesøknad, tatt ut av plan.

Objekter som er truet av forfall

Alle objekter så vel som ett i listen nedenfor er registrert som «under forfall» (*) i kulturminnevernplanen fra 2008. I tillegg er Averstadmoe 16/100 inkludert etter befaring i 2015. Mange er befart i forbindelse med rulleringen, de resterende vil befares ved gjennomgang av de prioriterte kulturminnene.

1. 25/1, 2 Søndre Ile (vpl 106-4, VK3*) Driftsbygning og flere andre enkeltbygg i forfall
2. 26/1 Nordre Ile (vpl 106-6, VK3*) Driftsbygning
3. 16/100 Averstadmoe (vpl 104-1, VK3*) Uthus og våningshus
4. 47/18 Skomakerstua på "Grinda" (vpl 302-23, VK3*) Stuebygning
5. 45/15 "Losjen" (vpl 302-22, VK3*) Forsamlingslokale
6. 43/15 Nordre Flatbyseter (vpl 801-1, VK2*) Stuebygning
7. 39/2 Rambybråten (vpl 801- 5, VK3*) Stuebygning og driftsbygning
8. 63/5 Nafstadeiet (vpl 302-7, VK3*)
9. 80/11 Hestehagan (vpl 303-8, VK3*)
10. 72/1, 73/1, 73/6 Vettal tunklynge (vpl 305-2, VK3*)
11. 156/fl., 157/fl., 158/fl. Nor-Kjos (vpl 401-3, VK3*) Flere bygninger med vedlikeholdsbehov.
12. 160/1, 160/4 Hallingstad (vpl 401-2, VK3*)
13. 142/20, 142/21, 142/22 Bjørke (vpl 401-21, VK3*) Særlig to bygninger med vedlikeholdsbehov
14. 165/1, 2, 23, 28, 166/1, 2, 21 Garder (vpl 501-1, VK3*, VK2)
15. 182/23 Trudestua, Løvenberg (vpl 604-4, VK3*)
16. 184/3 Steinerud (vpl 604-6, VK2*) Driftsbygning
17. 185/1, 185/3 Maristua og Teodorstua (vpl 604-8 VK3*)
18. 189/1 Melbystua (vpl 601-4, VK3*)
19. 199/19 Baskop (vpl 604-13, VK3*) Stuebygning
20. 199/21 Herregårdshuset Dal (vpl 604-14, VK1 og VK2*) Uthus/drengestue
21. 97/19 Dalum (vpl 605-10, VK3*) Driftsbygning
22. 124/1 Moen (vpl 701-1, VK3*) Driftsbygning, hovedhus og stabbur
23. 129/1 Hauersestermosan (vpl 701-22, VK3*) Tørkehus
24. 129/5 Hauersester landhandleri (vpl 701-24, VK3*)

25. 97/26 Kopperudlia, Mekjan (vpl 702-7, VK3*) Fritidsbolig.
26. 97/4 Østli (vpl 702-5, VK3*) Hovedbygning, uthus og driftsbygning.
27. 94/2 Søndre Hagen (vpl 703-9, VK3*) Hovedhus og stabbur.
28. 106/1, 106/3 Øvre Stokstad (vpl 704-1, VK3*)
29. 108/1, 108/3 Julset (vpl 804-2, VK3*)
30. 110/1, 110/2, 110/7, 110/8, 110/14, 109/6 Øvre Furuset (vpl 804-3, VK2*) Særlig to driftsbygninger
31. 111/1, 112/1 Algarheim-gårdene (vpl 804-10, VK3*) Spesielt hovedbygning og driftsbygning

VEDLEGG 4: Eksempler på anlegg fra fortellingen om Ullensaker

Fortellingen om Ullensaker er inndelt i 10 samfunns- og kulturhistoriske områder. Historiene representerer det som i sterkeste grad har satt sitt preg på kommunen i løpet av de siste tre hundreårene. Dette vedlegget presenterer noen eksempler på kulturminner og -miljø som representerer hver historie. Oversiktene er ikke uttømmende. Det er også slik at samme anlegg kan representere flere historier.

1. Landbruk

Område/miljø	Eiendom	Gnr/bnr	Nr. i verneplan	Verneklasse
Kløfta	Nordre Ile	26/1, 5	106-61	VK3
	Husgruppe Averstadmoen	16/fl.	104-1	VK2
	Olstadkorset	15/2	110-2	VK3
Jessheim	Langeland	131/1, 2	201-2	VK2
	Døli	132/7, 2	201-1	VK3
Borgen	Plogstad	44/1	301-13	VK1, VK2
	Lundberg	41/1	301-9	VK1, VK2
	Lille Flatby	42/2	301-18	VK3
	Holen	50/1	302-8	VK3
Sand	Nor-Kjos	156/fl., 157/fl., 158/fl.	401-3	VK3
	Hovin	138/1, 140/1	401-12	F, VK2
	Hovin skole og meieri	138/6	401-12	VK3
	Haug	136/1, 6	404-18	VK2
Mogreina	Sørbakk	185/26	604-7	VK2
	Maristua	185/3	604-8	VK3
	Teodorstua	185/1	604-8	VK3
Nordkisa	Stensbybråten	100/1, 102/8	704-25	VK3
	Øvre Stokstad	106/1, 106/3	704-1	VK3
Algarheim	Nedre Fonbekk	113/fl.	804/15	VK3
	Øvre Furuset	110/fl.	804-3	VK2
	Julset	108/1, 3	804-2	VK3

2. Forsvaret

Område/miljø	Eiendom	Gnr/bnr	Nr i verneplan	Verneklasse
Sør-Gardermoen	Gardermoen Kulturpark	190/fl.	501-4	VK3
	Minnelunden ved Sogna	163/16	Mangler	VK2
Trandum	Trandum leir	190/1	601-6	VK2
	Trandumskogen	190/1	601-7	VK1-VK2
Onsrud	Onsrud vestre	88/23	805-3	VK2
Hauerseter	Hauerseter leir	128/1, 129/15	701-28	F
	Skytebane Hauerseter	128/1	701-27	VK4
Brotnu	Brotnu gård	20/1	101-1	VK2

3. Handel

Område/miljø	Eiendom	Gnr/bnr	Nr i verneplan	Verneklasse
Kløfta sentrum	"Forretningsgårder Kløfta sentrum"	29/fl.	104-2	VK2
	Finsengården	29/639	102-7	VK2
	Asper Hotell	29/16	103-3	VK2
Jessheim sentrum	Storgata 14, 16, 18	135/fl.	205/13	VK2
	Lysheim og Heimen	135/69, 182	205/16	VK2
	Veiberggården	135/40	205-2	VK2
	Vegelgården	135/7, 8	205-7	VK2
Lokalbutikker	Fakkelsenteret/Jessheim storsenter	135/108, 166	205-18	VK3
	Hauerseter landhandel	129/5	701-24	VK3
	Vassrudbutikken, Nordkisa	104/51	704-16	VK3
	Ljøggåbutikken, Hovin	172/35	404-11	VK3
	Hjørnet, Hovin	138/6	401-12	VK3
	Landhandleriet, Borgen	54/19	302-14	VK4

4. Ferdseil

Område/miljø	Eiendom	Gnr/bnr	Verneplan-nr	Verneklasse
Skyss-skiftene	Dragvoll	2/1	108-11	VK2
	Nedre Trøgstad	103/3, 1/2	201-3	VK3
	Nor-Holen	50/1	302-8	VK3
Oldtidsveien	Fra kommunegrensen ved Brotnu, gamle Trondhjems-veg til Ukna, forbi Asper, ved Haga gjennom skogen til Bjørke, Hovin, over Sand til Vilberg, over Elstad, forbi Melby til Risebru	Flere	Flere	F, VK1, VK2, VK3
Trondhjemske kongevei	Fra kommunegrensen ved Brotnu, gamle Trondhjems-veg til Ukna, deretter via Dragvoll, Trøgstad og Allergot til Nordbytjernet, over svenskestua til Helgebogstad og Furulund, øst for Hersjøen over Sørbakk til Risebru.	Flere	Flere	VK2, VK3
Hovedbanen	Kløfta stasjon	29/305	107-1	VK2
	Jessheim stasjon og pakkhus	135/515	205-8	F, VK2
	Hauer seter stasjonsområde	201/1	701-26	VK3
	Dragvoll banevokterbolig	3/1	108-8	F
	Kingsgården	135/81	205-9	VK2
Oslo Lufthavn Gardermoen	Terminalbygget m/jernbanestasjonen	229/1	501-14	VK2
	Tidligere charterterminal	229/1	501-15	VK3

5. Embetsverk og samfunnsbygging

Område	Eiendom	Gnr/bnr	Verneplan-nr	Verneklasse
Embetsgårder	Skrivergården Hovin	138/1	401-11	F, VK2
	Plogstad	44/1	301-13	VK1
	Risebru vestre	198/2	603-7	VK3
Statskirke	Ullensaker prestegård	29/1	301-2	F, VK2
	Ullensaker kirke	29/1	-	Listeført
	Hovin kirke	140/2, 4	-	F
	Furuseth kirke	110/10	-	Listeført
Skoler	Kløfta gamle skole	29/667	102-5	VK2
	Ullinshof	52/4	301-27	VK2
	Algarheim gamle skole	112/2	804-11	VK2
	Sessvoll friluftsskole og feriekoloni	197/70, 71	603-1	VK2
Forsamling og felleskap	Ullinsheim	52/6	301-27	VK2
	Kløfta velhus	29/191	107-9	VK3
Kommunal oppbygging	Herredshuset	135/45	205-3	VK2
	Kommunehuset	135/298	205-16	VK2
	Bibliotekgården Kløfta	29/203	107-8	VK3
	Ullensaker sykehjem	135/597	207-7	VK3
Merkesteder og minnestøtter	Haugesteinen	93/12	703-4	VK3
	Liestøtta	202/1	213-11	VK2
Statlige funksjoner	Ullersmo landsfengsel	29/268, 451	107-17	VK3

6. Industri og produksjon

Område	Eiendom	Gnr/bnr	Verneplan-nr	Verneklasse
Vannkraft	Kauserud mølle	67/4	304-6	VK2
	Holtfossen	68/1	304-7	VK3
	Kråkfoss	148/1	401-25	VK3
	Mølletufter Bratfoss	81/20	802-11	VK3
Fabrikker	Fossum	104/3	Mangler	VK2
	Wættens hus	174/fl.	209-5	VK3
	Bråtastuene	136/fl.	209-1	VK3
	Gårdstun Kverndalen	174/2, 137	209-4	VK2
Sager med damp og elektrisitet	Majorseter	199/2	605-12	VK2
	Ullensaker dampsg	135/36	203-7	VK2
Meierier	Risebro meieri og utsalg	198/11	603-8	VK3

	Stanger meieri	34/4	108-1	VK2
Torvindustrien	Hauersetermåsan	129/1	701-22	VK3
	Støvnermåsan	126/3, 5	701-21	VK4
Stein og tegl	Teglverksområdet, Onsrud	89/2	805-14	VK3
	Steinbrøttet, Oppen	45/1, 7	302-34	VK3

7. Bolig og bosetting

Område	Eiendom	Gnr/bnr	Verneplan-nr	Verneklasse
Jessheim	Teisengården	135/46	205-5	VK2
	Nyggård	135/15	-	VK3
	Villa Utsikten	135/79	205-11	VK3
	Villa Sole	135/78	205-12	VK1
	Linjebo	7/26, 7/27	206-4	VK3
	Laachebyen	132/fl.	204-3	VK3
Kløfta	Rekkehus Hilton	19/191	101-5	VK3
	Løkenhus og Fagerborg	29/114, 115	107-3	VK2
	Laakehuset	29/94	102-6	VK2
Spredt villabebyggelse	Boligeiendom, Trondheimsveien	185/36	602-14	VK3
	Boligeiendom ved Elstad	188/23	602-19	VK3
	Vilbergveien 36	172/99	403-24	VK3
Arven etter Gardermoen	Boliger i Sørholtet			VK3
	Enebolig ved Hauersestervegen, Nordkisa.	104/17	704-29	VK3

8. Byggeskikk og arkitektur

Område	Eiendom	Gnr/bnr	Verneplan-nr	Verneklasse
Jord som byggemateriale	Store Flatby	43/1	301-15	VK3
	Kyken	51/1	301-40	VK3
	Øvre Oppen	46/15	302-25	VK3
	Rommen	135/334	207-7	VK3
Romeriksstabbu r før og etter nasjonalromantikken	Herregården Dal	199/21	604-14	VK1, VK2
	Risebru østre	198/1	604-10	VK3
	Risebru vestre	198/2	603-7	VK3
	Olstadkorset	15/2	110-2	VK3
	Nordre Olstad	14/fl.	111-14	VK3
"Eidsvollsmotive t"	Herregården Dal	199/21	604-14	VK1, VK2
	Risebru østre	198/1	604-10	VK3
	Onsrud vestre	88/23	805-3	VK2
	Veiberggården	135/40	205-2	VK2
Byggmestre i sveitserstil	Averstadmoen	16/fl.	104-1	VK3
	Nordre Jødal	92/5	705-5	VK3
	Åreppen skole	15/4	105-2	VK2
	Lundsmoen skole	79/9	303-11	VK2
	Østafor	4/20	211-2	VK3
Bryggerhus	Majorseter	199-2	605-12	VK2
	Onsrud Østre	89/1	805-2	VK2
Tømmerlåver og enhetslåver	Kverndalen	174/2, 137	209-4	VK2
	Majorseter	199/2	605-12	VK2
	Plogstad	44/1	301-13	VK1
	Nordre Furulund	181/1, 2	602-2	VK2
	Øvre Furuset	110/fl., 109/6	804-3	VK2
	Nergarn Furuset	109/1	804-5	VK2

9. Kulturelt mangfold

Område	Eiendom	Gnr/bnr	Verneplan-nr	Verneklasse
Romanifolket	Furua, Gardermoen Kulturpark	190/16	501-4	VK2
	Risebru vestre	198/2	603-7	VK3

10. Det 20. århundrets kulturminner

Område	Eiendom	Gnr/bnr	Verneplan-nr	Verneklasse
Sykdom	Jessheim helseheim / tuberkulosehjem	136/36	212-1	VK3
	Ullensaker sykehjem	135/597	207-7	VK3
Identitet og fremskritt	Herredshuset	135/45	205-3	VK2
	Terminalbygget Gardermoen	229/1	501-14	VK2
	Fredsstjerna	137/43	403-26	VK2
	Erstatningsboligkontoret, Gardermoen	229/1	502-5	VK3
	Fakkelsenteret	135/108, 166	205-18	VK3
Kampen mot inntrengere	Gjevik-minnestøtta	184/4	602-11	VK2
	Minnesmerke ved Herredshuset	135/45	-	VK2
	Minnelunden Trandumskogen	190/1	601-7	VK1
Fritid og religion	Folkvang	111/17	804-12	VK3
	Hoppbakkene Kvernlia	174/?	209-7	VK3
	Forsvarets flysamling	190/1	501-13	VK2
	Ullensvang	29/221	107-4	VK3
	Betel	108/4	704-2	VK3

VEDLEGG 5: Liste over kulturminner i laveste verneklasse – VK4

Oversikt over objekter i VK4 (tidligere B3). Objekter i VK4 er definert som bevaringsverdige kulturminner/-miljø av lokal betydning, som er endret, men som er del av et ellers verdifullt miljø eller på annen måte har interesse.

Det er ikke lenket opp til objektskjema for alle objekter i denne kategorien i GISline. Dette arbeidet bør inkluderes i den øvrige kulturminneoppdateringen i GISline.

Gårdsnavn og gnr/bnr	Verneplan-nr
Nordre Hilton, Søndre Hilton gbnr. 18/5, 18/2, 19/1	101-02
Nordre Hilton gbnr. 18/1, 4 og 17/3	101-03
Skjelmerud gbnr. 23/1	102-01
Nordal gbnr. 22/1	102-03
Tryggvang gbnr. 16/11	104-03
Engerud gbnr. 29/33	104-04
Bolighus Olstadkorset gbnr. 14/11	105-01
Stabbur «Siggerud» gamlevegen gbnr. 15/81	105-03
Isingrud gbnr. 24/2, 5	106-02
Furuvang gbnr. 23/3	106-03
Boligeiendommer Godtland gbnr. 26/18, 27/6, 27/8. 28/4	106-07
Ihlevold gbnr. 26/7	106-08
Bolieiendom «Toppen» Isingrudmoen gbnr. 24/11	106-10
Ullersmo gbnr. 29/2	107-02
Boligbebyggelse Kongsvingervegen gbnr. 29/62, 29/91, 29/42	107-05
Vestre Lystad gbnr. 7/4	108-02
Østre Lystad gbnr. 8/2	108-03
Vestre Stanger, Østre Stanger gbnr. 34/1, 35/1, 35/2	108-05
Bebyggelse sør for Dragvoll gbnr. 3/1, 36/6, 37/8	108-09
Ukna gbnr. 34/2, 7	108-10
Nordre Lystad, Østre Lystad gbnr. 9/2, 9/1, 8/1	108-14
Haga gbnr. 5/12, 5/5, 6, 13	108-16
Haga gbnr. 5/4, 5/8, 5/1, 5/9	108-17
Tangevald gbnr. 16/66	110-03
Holumsmoen, Holstad, Lystadbakken gbnr. 11/14, 12/5, 7/3	111-03
Holumsenga gbnr. 11/23	111-04
Gårdstun Søndre Holum gbnr. 12/3, 13/2	111-05
Nordre Holum gbnr. 11/3	111-06
Nordre Holum gbnr. 11/4	111-07
Holum Vestre gbnr. 12/1	111-08
Boliggruppe Olstad gbnr. 14/23, 14/28, 14/29	111-10
Nordre Holum gbnr. 12/2, 11/1, 8	111-12
Rud gbnr. 10/1	111-15
Uttvet gbnr. 134/3	202-04
Nordre Langeland, Døli, Loding flere gbnr	202-05
Villabebyggelse Allergot gbnr. 135/32, 135/62	202-08
Myrheim gbnr. 117/17	203-01
Gjestad 135/flere bnr.	203-02
Gjestad gbnr. 135/525	203-05
Boligeiendommer ved Juul Halvorsens veg gbnr. 135/15, 65, 237	203-08
Fjellhøy gbnr. 135/99	203-10
Boligeiendommer ved Ullensaker dampsag gbnr. 135/92, 135/559e	203-12
Verkstedet gbnr. 132/23	204-02
Rognly gbnr. 132/26, 129	204-04
Bjork og Fredheim gbnr. 135/139, 135/88. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_24 i kommuneplanen.	205-06
Lunde gbnr. 135/111	205-10
Tjernsli gbnr. 19/24	206-02
Bolighus Olberg gbnr. 19/16	206-03
Bekken, Bjørnstad gbnr. 135/27, 135/103	207-04
Gropa, Heggelid gbnr. 135/630, 26	209-02
Bolighus Kverndalen gbnr. 174/13, 174/15, 174/16, 174/122*	209-03
Bolighus Grønbekk gbnr. 175/3	210-01

Bolighus Breiby gbnr. 19/15	210-03
Nordbråten gbnr. 19/19	210-04
Soltun Bjørmoen gbnr. 175/190, 142/97	210-05
Skoglund gbnr. 7/10	211-11
Granheim gbnr. 7/89	211-04
Gårdsbruk Smedstuene gbnr. 51/2, 136/16. Hensynssone H570_16 i kommuneplanen.	212-02
Skogtun gbnr. 130/13	212-04
Grønvold gbnr. 136/9	212-05
Vilberg gbnr. 177/12	213-02
Fagertun gbnr. 177/27	213-03
Bråten gbnr. 177/24	213-04
Vilberg gbnr. 177/6	213-06
Kringlemyren gbnr. 187/1	213-07
Helgebostad gbnr. 179/	1213/09
Li gbnr. 178/2	213-10
Løken gbnr. 38/2	301-04
Søndre Løken gbnr. 38/3, 4, 6	301-05
Søndre Bogstad, Midtre Bogstad, Nordre Bogstad gbnr. 32/1, 2, 33/1	301-06
Hauger meieri gbnr. 30/2, 3	301-08
Øvre Randby gbnr. 40/5, 7, 9, 41/3	301-12
Lille Flatby gbnr. 42/6	301-16
Store Flatby gbnr. 43/3	301-17
Høgfjellet gbnr. 40/6, 8	301-20
Nordre Lauten gbnr. 53/5	301-22
Lauten gbnr. 52/1	301-25
Lauten gbnr. 52/2	301-26
Frogner gbnr. 54/1	301-28
Fredheim gbnr. 55/9	301-29
Våningshus Frognerbråten gbnr. 55/18	301-30
Gårdstun Sørli gbnr. 55/4, 5, 8 m.fl.	301-31
Øvre Stokker gbnr. 58/1	301-34
Søndre Stokker gbnr. 58/4, 58/3	301-35
Nedre Stokker gbnr. 59/4	301-36
Nedre Stokker gbnr. 59/1	301-37
Viljesrud gbnr. 60/21	301-39
Frydenlund gbnr. 51/3, 4	301-42
Granhaug gbnr. 51/10	301-43
Sørby gbnr. 61/1, 2, 60/6	302-03
Tveit gbnr. 60/13	302-04
Nordre Nafstad 64/2	302-06
Store Borgen gbnr. 47/9	302-09
Lille Borgen gbnr. 47/17. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_37 i kommuneplanen.	302-11
Borgen Landhandleri gbnr. 47/19. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_37 i kommuneplanen.	302-12
Lille Borgen gbnr. 48/9. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_37 i kommuneplanen.	302-13
Lille Borgen 48/7. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_36 i kommuneplanen.	302-15
Nyborg 48/19. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_36 i kommuneplanen.	302-17
Lyshaug 48/3. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_36 i kommuneplanen.	302-18
Bråten gbnr. 47/3, 7	302-19
Fjellstua gbnr. 47/26	302-20
Schøll gbnr. 47/15	302-21
Nedre Oppen gbnr. 47/15	302-25
Uranienborg gbnr. 46/3	302-27
Sandløkken II gbnr. 45/27	302-30
Lille Uranienborg gbnr. 46/8	302-31
Nedre Lund gbnr. 78/4	303-03
Nedre Lund gbnr. 78/3, 5, 7	303-04
Engjordet gbnr. 80/3	303-06
Ødegården gbnr. 81/13	303-09
Ormstad gbnr. 70/3, 4, 5	304-01
Nyslett gbnr. 70/7, 9, 13	304-02

Holt gbnr. 69/1	304-04
Kauserud gbnr. 67/1	304-05
Dronsrud gbnr. 68/1	304-08
Måstad gbnr. 65/1	304-09
Inngjerd gbnr. 66/1	304-10
Inngjerd gbnr. 66/4	304-11
Lille Vetal gbnr. 717/1	305-01
Lørdagsrud gbnr. 73/10	305-05
Nordre Restad gbnr. 74/8	305-07
Nedre Rolstad gbnr. 75/1	305/09
Ringvoll gbnr. 89/20	305/12
Dalstua gbnr. 89/8, 9 10	305-13
Fossen gbnr. 77/3	305-18
Lille Kjos gbnr. 159/1	401-04
Låke gbnr. 153/4	401-07
Rud gbnr. 151/1	401-08
Øvre Hovin gbnr. 139/1	401-13
Åstad gbnr. 142/1, 3, 142/2	401-14
Nedre Sundby gbnr. 144/1, 3	401-15
Kolby gbnr. 145/7, 8	401-17
Søndre Kolby gbnr. 145/1, 10	401-18
Mellom-Kolby gbnr. 145/4, 11	401-19
Østre Bjørke gbnr. 142/1	401-22
Vestre Bjørke gbnr. 142/19	401-23
Solhaug gbnr. 148/4	401-26
Dølstuen og Brattval gbnr. 170/5, 170/2	402-04
Solvang gbnr. 171/11	402-11
Nyborg gbnr. 171/9	402-12
Granbo gbnr. 172/107	403-02
Myra, Sandbo gbnr. 172/14, 172/239	403-08
Halvorstomta gbnr. 172/69	403-10
Holteløkken gbnr. 172/51	403-12
Holteløkken gbnr. 172/68	403-13
Solhaug og Skjønnhaug gbnr. 137/6, 137/7	403-14
Bjørkely gbnr. 172/78	403-16
Hagen II gbnr. 136/101	403-17
Norli gbnr. 136/11, 136/17	403-19
Søndre Korsmo gbnr. 172/94	403-20
Wlabo gbnr. 172/77	403-23
Nordby gbnr. 172/65	404-03
Fredhaug gbnr. 136/72	404-07
Gravhaugen, Haugerud gbnr. 137, 4, 137/5	404-09
Lund gbnr. 172/30	404-10
Nyjordet gbnr. 172/39	404-12
Vestby gbnr. 172/58	404-14
Bjørketua gbnr. 172/74	404-16
Solly gbnr. 172/61	404-17
Haug gbnr. 136/7	404-19
Øvre Sundby gbnr. 163/52, 163/59, 163/68,	501-07
Øvre Sundby gbnr. 164/30	501-08
Østre Garder, Fehagen gbnr. 166/22	501-09
Søndre Fløgstad gbnr. 188/1	601-02
Melby gbnr. 189/1	601-03
Nygård gbnr. 179/2	602-04
Mellom-Elstad gbnr. 185/7,8	602-06
Mellom-Elstad gbnr. 185/5	602/08
Lilleeng gbnr. 185/25	602-09
Bjørtomt gbnr. 182/1	602-10
Grinna gbnr. 184/12	602-12
Mellom-Elstad gbnr. 185/12	602-13
Skogring gbnr. 197/9	603-04
Granvoll gbnr. 197/29	603-05
Sessvoll gbnr. 197/11, 197/13, 197/21	603-11

Mellom-Elstad 1 gbnr. 85/4, 11	604-01
Vestre Sætre gbnr. 199/15	605-02
Dal gbnr. 199/6	605-03
Sætre med Rulnes gbnr. 199/3, 33	605-05
Sætre med Rulnes gbnr. 199/4	605-06
Nordre Hjelkerud gbnr. 97/16	605-09
Sand gbnr. 185/2	605-11
Dal, Majorseter gbnr. 199/1, 2	605-19
Majorseter gbnr. 199/2	605-22
Nedre Moen gbnr. 124/3, 4	701-02
Flere gårdsnavn, gbnr. 129/6, 129/7, 129/9, 129/11, 129/19	701-25
Hauer seter skytebane gbnr. 129/-	701-27
Almenningssage gbnr. 129/1?	701-29
Søndre Kopperud gbnr. 98/1, 2	702-01
Søndre Kopperud 98/1, 2	702-02
Nordre Kopperud gbnr. 97/1, 2, 97/29, 30, 97/9, 10	702-03
Toppenhaug gbnr. 97/6, 18	702-04
Bekkedal gbnr. 98/4	702-09
Flaen gbnr. 93/3, 4 m.fl.	703-01
Østre Grøndalen gbnr. 93/1	703-02
Nordre Grøndalen gbnr. 93/12, 19	703-03
Grønli gbnr. 94/14	703-05
Nordre Grøndalen gbnr. 94/4, 5	703-07
Haugen gbnr. 94/6	703-08
Søndre Hagen gbnr. 94/2	703-09
Austad gbnr. 105/1 m.fl., 105/4 m.fl., 105/10 m.fl.	704-04
Nyjordet gbnr. 105/18	704-05
Dreierud gbnr. 105/3	704/06
Skryten gbnr. 104/1	704-08
Nedre Jaren gbnr. 103/1	704-10
Vestre Jaren gbnr. 103/2,7,10,11,15. Delt i to hensynssoner for bevaring av kulturmiljø i kommuneplanen: H570_13 og H570_14.	704-11
Rotnebu gbnr. 101/1, 2, 103/16 Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_11 i kommuneplanen.	704-12
Støvnør vestre gbnr. 102/1 Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_6 i kommuneplanen.	704-13
Støvnør søndre gbnr. 102/4. Hensynssone for bevaring av kulturmiljø H570_5 i kommuneplanen.	704-15
Sandvoll gbnr. 102/7	704-18
Furuly gbnr. 95/4	704/19
Holtmo gbnr. 102/31	704-20
Nedre Stensby gbnr. 95/5	704-24
Vestenga gbnr. 100/5	704-26
Nordby gbnr. 96/1, 2	704-27
Nordpolen gbnr. 95/3	704-28
Jødal gbnr. 92/2, 91/5	705-02
Søndre Hjødal gbnr. 91/2	705-07
Berg gbnr. 90/1, 5	705-08
Åsheim gbnr. 81/38	801-06
Sollien gbnr. 81/27, 27	801-07
Gystadflaen gbnr. 117/13, 50	801-09
Gjestvang gbnr. 177/1	801-10
Engen, Holm gbnr. 116/8, 10	801-12
Skedsmo gbnr. 84/1	802-04
Sandløyken 81/31	802-07
Åssand gbnr. 81/37, 39	802-09
Brattfoss gbnr. 81/327	802-11
Nordre Brenni gbnr. 115/9, 12	803-01
Nordre Holm gbnr. 116/3, 12	803-03
Holm gbnr. 116/5	803-05
Nygård gbnr. 116/15	803-07
Holm gbnr. 116/7	803-08
Nedre Stokstad gbnr. 107/5	804-01
Haugen 109/2	804-06

Nedre Furuset gbnr. 109/1	804-08
Breidablikk gbnr. 111/6	804-13
Nesten gbnr. 87/2, 3	804-19, 20
Støvre gbnr. 85/2	804-23
Nordre Ellingsdalen gbnr. 90/10	805-01
Nordhaugen 88/3	805-04
Fossdel 88/18	805-06
Tronrud gbnr. 107/8	805-07
Bløyerud gbnr. 107/4	805-08
Nedre Stokstad gbnr. 107/6, 7	805-09
Granerud gbnr. 88/ 7, m.fl.	805-10
Syltengen, Enga gbnr. 90/11, 90/37	805-11
Fram gbnr. 89/30	805-13

*Bolighus Kverndalen gbnr. 174/1 er revet/svært ombygd og tatt ut av planen.

VEDLEGG 6: Gjennomførte tiltak siden 2009

Handlingsplanen fra 2008 omfatter i hovedsak de samme fire hovedmålene som i rullert plan. Følgende tiltak er gjennomført eller påbegynt i perioden 2009-2017:

Fotoprojektet LOCAL! – Aktiv ungdom og kulturminner

Formidlingsprosjekt i form av et fotoprojekt med ungdom foran og bak kamera, der poenget var å ta bilder av ungdom i aktivitet på eller ved et utvalg av kommunens kulturminner. Sluttproduktet var en utstilling på Galleri Jessheim i oktober 2016. Bildene vil også stilles ut i andre sammenhenger i fremtiden. Prosjektet er presentert i flere fora, deriblant hos Riksantikvaren, med svært positive tilbakemeldinger på nyskapende formidlingsmetode. Gjennomført av Ullensaker kommune, Ullensaker kunstforening og Ullensaker historielag.

Kartlegging og verdisetting av kommunens friluftsområder

Det ble i 2016-2017 gjennomført en kartlegging og verdisetting av kommunens friluftsområder. Prosjektet er et ledd i en nasjonal satsing der hovedmålet er å få kunnskap om viktige friluftslivsområder i kommunen. Kunnskapsgrunnlaget kan brukes i arealplanlegging og for å ivareta, utvikle og tilrettelegge for friluftsliv. Rådgiver kulturminnevern deltok i arbeidsgruppen for å peke ut viktige kulturhistoriske områder.

Kunst i det offentlige rom

Det ble i 2016 etablert en intern arbeidsgruppe ved enhet Kultur for utviklingen av kunst i det offentlige rom og etablering av retningslinjer for dette. Kulturarv er naturlig knyttet opp mot temaet, og rådgiver kulturminnevern deltar i arbeidsgruppen.

Krigens kulturminner

I henhold til føringer fra Forsvarsdepartementet og Riksantikvaren er følgende tiltak i forbindelse med 70-årsjubileet for frigjøringen gjennomført:

- Regjeringens minnemedalje er tildelt 9 kandidater som deltok i motstandsarbeid. Medaljeoverrekkelsen ble forestått av ordfører på en markering av frigjøringsjubileet på Ullensaker museum høsten 2015, hvor det også var omvisning i utstillingen «Skudd i mørket – hva skjedde i Trandumskogen?» og fremvisning av bilder fra fredsåret. Gjennomført av Ullensaker kommune, Ullensaker museum og Ullensaker Historielag.
- Ullensaker kommune har tatt initiativ til fredning av Trandumskogen. Riksantikvaren har igangsatt fredningsprosess.

Barnas kulturdag

Aktivitetsdag arrangert årlig siden 2014 med forskjellige kulturaktiviteter for barn. Kulturminnevernet har bidratt med foredrag og historiske aktiviteter som barna selv kan prøve seg på. Gjennomført av enhet Kultur, Ullensaker kommune.

Kløfta kultursti

Foreningen Børge-Borgere har som mål å styrke Borgens identitet og gi nye innbyggere en mulighet til å bli bedre kjent med bomiljøet. I denne forbindelse ble første parsell av Kløfta Kultursti åpnet i september 2012. Parsellen følger traséen til Den Wingerske Kongevei, og det er det satt opp et informasjonsskilt om Kongevegen ved startpunktet ved Ullensaker kirke. Det er også gitt ut en liten brosjyre om kulturstien. Gjennomført av Børge-Borgere, Kløfta Kulturstikomité og Statens Vegvesen.

Raknehaugen

På strekningen Hovin skole-Raknehaugen ble det i 2009 anlagt kultursti og oppført kulturhistoriske informasjonsskilt. Flere skilt ble satt opp våren 2017 på strekningen Gjestad-Raknehaugen, slik at det nå er en sammenhengende kultursti fra Gjestad til Hovin. Grusvegen er planlagt opprustet i 2017 for å

bedre tilgjengeligheten for gående, syklende og rullestolbrukere. En gapahuk med form som et langhus fra vikingtid vil oppføres på sletta bak Raknehaugen vår/sommer 2017.

I 2016 ble boka «Raknehaugen – Nord-Europas største gravhaug» utgitt. I denne forbindelse ble det foretatt nye dateringer av beinmateriale som ga ny kunnskap om Raknehaugen.

Raknehaugens venner har trykket en brosjyre om Raknehaugen som er tilgjengelig bl.a. på Ullensaker Rådhus og bibliotek. Videre har Raknehaugens venner organisert guidete turer, omvisninger og aktivitetsdager, samt fått konstruert og bygget haugen i miniatyrtgave. Den er gitt Ullensaker kommune og er plassert i biblioteket på Jessheim. Venneforeningen har også utført skjøtsel i form av hogst av større trær og fjerning av vegetasjon, både på selve haugen og rundt den. Av stammene har det blitt laget bord og benker til platået på sørsiden av haugen, samt en utskåret skulptur foran haugen mot veien.

Det foreligger politisk vedtak fra 2013 om at mulighetene for å etablere et besøkssenter/historisk senter på Raknehaugen skal utredes. Utredningsprosjektet ble anslått ferdigstilt høsten 2015. Det har blitt foretatt noen undersøkelser i denne forbindelse, men grunnet utskiftninger i arbeidsgruppen er prosjektet foreløpig lagt på is. Prosjektet forventes gjenopptatt. Gjennomført av Raknehaugens venner, Ullensaker kommune og Akershus fylkeskommune.

Pilegrimsleden

I 2012 ble det anlagt nytt Pilegrimsherberge i den gamle snekkerstua på Risebro. Gjennomført av eierne i samarbeid med Ullensaker kommune og Akershus fylkeskommune. Det er likevel behov for flere herberger i kommunen, og det er et mål å få dette på plass i løpet av 2017.

Før sesongen 2015 ble traséen til Pilegrimsleden lagt om gjennom Ullensaker. Den nye ruten strekker seg fra Ullensaker kirke via Kløfta kultursti, Rambygrenda og lysløypen mot Jessheim. Traséen går deretter gjennom Storgata til Gjestad, og herfra via Gropavegen og Raknehaugen over Nordby til Likryset, der den kommer inn på den tidligere ruten vest for Hersjøen mot Risebru. Den nye ruten ble merket i mai-juni 2015 etter flere runder med informasjon til og møte med berørte grunneiere, og er også merket i flere omganger i løpet av 2016. I 2017 vil det merkes med nye merkeelementer som vil tydeliggjøre Pilegrimsleden med tekst og bilde.

Fra Gjestad til Raknehaugen sammenfaller den nye traséen med ny kultursti, og det første skiltet i kulturstien informerer også om Pilegrimsleden. Gjennomført av Ullensaker kommune, Akershus Fylkeskommune, Ullensaker Historielag, Raknehaugens venner og representanter for kirken i Ullensaker.

Viking i Kisi

Kultursti med skilting av gravfelt fra yngre jernalder ved Algarheim. Sparebankstiftelsen bevilget midler allerede i 2011, men arbeidet stoppet opp etter utskiftninger i kulturminnevernet i kommunen. Prosjektet har nå startet opp igjen og det er satt opp to skilt i løpet av 2015-2016. To nye skilt er planlagt høsten 2017. Gjennomført av Ullensaker historielag, Ullensaker kommune og Akershus fylkeskommune.

Kulturminnedagene

Kulturminnedagene markeres i september hvert år over hele Europa. I Ullensaker er det over flere år gjennomført arrangement i forbindelse med kulturminnedagene. Utført av Ullensaker kommune, lag og foreninger.

Blå skilt i historiske Jessheim

I forbindelse med bymarkeringen i 2012 ble det utformet og montert blå informasjonsskilt på 18 av de verneverdige byggene i «Historiske Jessheim». I tillegg fikk Linjebo borettslag blåskilt i 2017.

Blåskiltene gir et kort innblikk i husenes alder og historikk og bidrar til synliggjøring av Historiske Jessheim, det vil si «bevaringstriangelet», forretningsgårder langs Storgata, Herredshuset og stasjonsområdet. Gjennomført av Ullensaker kommune.

Foredrag, guidete turer, byvandring og arrangement

For å formidle kommunens historie er det gjennomført en rekke formidlingsarrangement i form av foredrag, bussturer, byvandring i Historiske Jessheim, vandring langs kulturstier og i historiske områder, m.m. Nils Ursins musikk er blitt samlet og fremført og Stemmerettsjubileet i 2013 ble markert ift Ullensakers historie. Det samme ble Grunnlovsjubileet 1814 – 2014 med spesialskrevet teaterstykke om Skysskaren og en rekke arrangement der ulike deler av historien ble presentert. Gjennomført av Ullensaker kommune, private aktører og lag og foreninger.

Vegnavnsaker

Infrastrukturen i kommunen har vært under stadig utbygging siden 2008, herunder også vegnettet. Dette har medført behov for mange nye vegnavn. En rekke vegnavnsaker er behandlet i Hovedutvalg for skole, barnehage og kultur (HSBK) og Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur (HTIK). Det har blitt utarbeidet saksbehandlingsrutiner for behandling av vegnavnsaker, som inkluderer samarbeid internt i kommunen og med Ullensaker Historielag. Gjennomført av Ullensaker kommune.

Plan- og byggesaker

Det er utarbeidet saksbehandlingsrutiner for plan- og byggesaker som berører kulturminner. Med dette involveres rådgiver kulturminnevern i sakene gjennom uttalelser, befaringer og møter med eiere og utbyggere. Gjennomført av enhet Kultur i samarbeid med aktuelle enheter i kommuneorganisasjonen.

Rådgivning til eiere

Det er gitt veiledning til eiere av kulturminner i forbindelse med istandsetting og tilskuddssøknader. Gjennomført av Ullensaker kommune i samarbeid med bl.a. Akershus fylkeskommune og Akershus bygningsvernsenter (tidligere Ressurssenteret for eldre landbruksbygninger).

Dokumentasjon

Det er gjennomført fotodokumentasjon i forbindelse med rivesaker og fasadeendring. Fotoene er foreløpig lagret i mapper da det ikke finnes en egen fotodatabase. Dokumentasjonen er gjennomført av Ullensaker kommune.

Utgivelse av Historiske Glimt fra Ullensaker

Ullensaker historielag har siden 2006 utgitt tidsskriftet Historiske Glimt fra Ullensaker to ganger pr. år med mål om å øke interessen for lokalhistorie og fremme kunnskap og innsikt i gammel kultur, arbeidsliv og levesett i kommunen. Tidsskriftet omhandler blant annet spennende hendelser, personer og folkelivsskildringer. Heftene deles ut til alle grunnskolene i kommunen. Gjennomført av Ullensaker Historielag med innspill fra Ullensaker kommune.

Lokalhistoriske publikasjoner siden 2008

- Ullensaker kommunes Jubileumsmagasin. Vi feirer Grunnlovsjubileet 1814-2014 (2014)
- Historien om Charles King (2014)
- Jessheim – hus og historier (2012)
- Mogreina kirke 100 år (2012)
- Sanitetskvinnene – ildsjeler gjennom 100 år (2011)
- Ullensaker i 10 historier (2009)
- Glimt fra Kisa (2009)
- Livet på Herredshuset (2009)
- Glimt fra Ullensaker – lokalhistoriske artikler

Den kulturelle skolesekken

Ullensaker kommune mener det er viktig at alle elever i grunnskolen får kunnskap om lokalhistorie og lokale forhold. Derfor er det vedtatt flere obligatoriske, lokale tiltak som del av Den kulturelle Skolesekken. Det gjelder besøk til Raknehaugen kombinert med arkeologi for 3. trinn, Flysamlingen for 6. trinn, Eidsvoll 1814 med Eidsvollsbygningen og Wergelands hus for 8. trinn og Trandumskogen og Flysamlingen for 9. trinn. I tillegg har hver skole sin egen kulturplan på skolenivå som inkluderer bl.a. historien i skolens nærmiljø.

Gardermoen kulturpark – 3 muséer som perler på en snor

Gardermoen Kulturpark

SAS-museet, Forsvarets Flysamling og Ullensaker museum inngikk i 2007 en samarbeidsavtale om sammen å skape aktivitet og innhold i Gardermoen Kulturpark der alle de tre virksomhetene har tilhold. Samarbeidet har vært utfordrende og er av ulike årsaker svært redusert pr i dag.

Ullensaker museum

Ullensaker museum har siden januar 2005 vært driftet som en avdeling i MiA (museene i Akershus). Akershus fylkeskommune og Ullensaker kommune har siden 2000 hatt avtale med Gardermoen Invest AS (GIAS) om leie av bygningene på Tunet til lokalisering av museet og utleie til næringsvirksomhet.

Samlingsforvaltning har vært et av museets hovedsatsingsområder over flere år. Oversikt og profesjonell bevaring av museets gjenstander manglet ved Akershusmuseets overtakelse av Bygdesamlingen i 2005. Nå er mesteparten av gjenstandene registrert, fotografert, tilstandsvurdert og har gjennomgått preventiv konservering – i alt 2181 objekter pr 31.12.13. Gjenstander som ikke er utstilt oppbevares i MiAs fellesmagasin i Fet. 1482 av gjenstandene er lagt ut på Digitalt museum og flere objekt publiseres etterhvert som dataene er kvalitetssjekket. D.v.s. at Ullensaker har et betydelig digitalt museum.

Av andre større oppgaver har muséet registrert og publisert flere historiske arkiv fra Ullensaker, utarbeidet 4 kataloger, gjennomført undervisningsopplegg for Den Kulturelle Skolesekken for alle elever på 3. og 9. klassetrinn i Ullensaker, hatt en rekke temporære utstillinger i tillegg til de 5 permanente, samt gjennomført flere årlige arrangement.

SAS - museet

SAS Museet på Gardermoen ble åpnet i 2003 og gir et overblikk over skandinavisk luftfart fra første halvdel av det forrige århundre og frem til i dag. Museet driftes av frivillige og er åpent for allmennheten. Samlingene inneholder både Scandinavian Airlines System(SAS) og flyselskapets morselskaper AB Aerotransport (ABA), Det Danske Luftfartselskab (DDL) og Det Norske Luftfartselskap (DNL). Museet er en fortsettelse og en betydelig utvidelse av bedriftsmuseet som ansatte og pensjonister startet på Fornebu i 1989.

Forsvarets Flysamling Gardermoen

Forsvarets Flysamling Gardermoen drives av Forsvarsmuseet og består av nærmere 40 fly fra militær luftfart. Her finnes Norges første fly «Start», klenodier fra annen verdenskrig, samt alle Luftforsvarets jetjagere fra den kalde krigen. Flysamlingen har også flysimulator, modellflysamlinger, kafe og butikk. Muséet var stengt en periode i 2016, men gjenåpnet i 2017.

Kommunens Kulturvernpris

Prisen på 25 000 kr pluss diplom har siden opprettelsen i år 2000 vært tildelt hvert år, bortsett fra i 2001. Etter endringer består kulturvernprisen fra og med 2017 av en gravert plakett. Den tildeles for ivaretagelse av både materiell og immateriell kulturarv. Følgende personer/instanser har blitt tildelt prisen siden forrige rulling:

- 2017: Bjørn Erik Nyberg, for mangeårig pågangsmot, initiativ og arbeidsinnsats for å bevare og gjøre kulturminner som Herredshuset og Raknehaugen kjent
- 2016: Jon Tore Beitnes og Ingeborg Støverud Beitnes, for sitt mangeårige arbeid med skjøtsel og formidling av gravfelt fra vikingtiden på gården Fonbekk
- 2015: Tore Kværner, for hans evne til å kombinere «børs og katedral» i utviklingen av Jessheim sentrum og derigjennom yte verdifulle bidrag til Jessheims identitet og ivaretagelse av lokalhistorie og kulturarv
- 2014: Bjørg Vikne Dæhlie, for gjennom mange år å ha formidlet og dokumentert Ullensakers historie, både skriftlig og muntlig
- 2013: Olaug Julseth Stokstad, for ivaretagelse av Ullensakermålet og Ullensakerhistorien
- 2012: Aina Tybring-Petersen, for ivaretagelse av Villa Soles særpreg og historiske verdi over mange år
- 2011: Ann Kristin Kjos og Jan Terje Moberg, for istandsetting av bygningene på Risebro Vestre og restaurering av kulturlandskapet ved Risebro
- 2010: Jan Severinsen og Ingvald Hansen, for dokumentasjonsarbeid over mange år om fly-, militær- og bosetningshistorie på Gardermoen
- 2009: Ullensaker Historielag, for arbeid over mange år med å dokumentere, istandsette og formidle Ullensakers lokalhistorie og kulturminner
- 2008: Stiftelsen militærhistorisk forum Østlandet, for etablering, oppbygging, istandsetting og drift av Flysamlingen

VEDLEGG 7: Ikke gjennomført handlingsplan fra 2008

Overordnet mål

Overordnet mål i 2008-planen var: Forfallet av kulturminner i Ullensaker skal reduseres ned mot nasjonalt mål om maksimum 0,5 % forfall pr. år. Målsettingen er ikke oppnådd, idet tapsprosenten ligger på rundt 1 %. I ny plan er overordnet målsetting endret. Som ansvarlig for å følge opp nasjonale føringer, vil kommunen likevel fortsatt jobbe for å redusere tap av kulturminner gjennom tiltakene beskrevet i handlingsdelen.

Tiltak

Flere tiltak under de fire hovedmålene og under noen av de 10 historiene om Ullensaker er ikke gjennomført. Disse er ført i tabellen under. Noen av tiltakene er videreført i rullert plan, andre ikke. Flere av tiltakene som er tatt ut av planen er erstattet eller omfattet av andre og mer aktuelle tiltak.

Tiltak	Kommentar	Videreført i ny plan
Hovedmål 1		
Bidra til videreutviklingen av Gardermoen Kulturpark.	Kommunen har bidratt til forsøket på gjøre museet til et levende museum med bred appell, men det har ikke lyktes å skape en sterk lokal forankring.	Videreføres i ny plan, uavhengig av museets fremtidige plassering.
Kartlegge status for ivaretagelse av kulturminner for etniske minoriteter og andre innvandrer kulturer i Ullensaker.	Det er kun Furua som er registrert som kulturminne knyttet til minoriteter. Furua er ivaretatt gjennom Ullensaker museum.	Videreføres ikke, omfattes av annet tiltak.
Opprette kulturminnevernfond med intensjon om disponering av årlig avkastning til gode kulturminnevernprosjekter.	Ikke gjennomført.	Videreføres ikke.
Hovedmål 2		
Utarbeide Kulturminnevernplanen i populærversjon.	Ikke gjennomført.	Videreføres ikke. Omstrukturering av ny plan gjør det likevel mulig å hente ut feks handlingsdelen og tilgjengeliggjøre denne digitalt i egen versjon.
Registrere prioriterte kulturmiljøer i Ullensaker i sentral, allment tilgjengelig database.	Ikke gjennomført.	Videreføres som omformulert tiltak (legge kulturminnene inn i Askeladden).
Kartlegge tilgjengeligheten til kommunens kulturminner.	Ikke gjennomført.	Videreføres.
Bidra til informasjon og merking langs turstier, enkelte utvalgte vegfar og ved verdifulle kulturmiljøer.	Delvis gjennomført, men gjenstår fortsatt mye arbeid.	Videreføres.
Hovedmål 3		
Søke å opprette et kommunalt fond som kan gi tilskudd til istandsettinger etter antikvariske prinsipper	Ikke gjennomført.	Videreføres ikke.
Hovedmål 4		
Etablere kommunens team for kulturminnevernsaker i samarbeid med enhetene for Bygg og oppmåling og Plan og landbruk.	Ikke opprettet eget team for plan- og byggesaker som berører kulturminner, men rådgiver kulturminnevern deltar i Arkitekturrådet, forum for krevende saker og andre møter der slike kulturminnevernsaker kan tas opp. Saksbehandlingsrutiner fra 2008-planen har dessuten sikret et godt samarbeid på tvers av enhetene.	Videreføres ikke.

Bidra til utvikling av militæranlegg som har gått ut av bruk hvor hensynet til kulturverdiene ivaretas.	Delvis gjennomført, men gjenstår fortsatt mye arbeid.	Videreføres ikke under hovedmål, men ligger under Fortellingen om Ullensaker: 2. Forsvaret.
Fortellingen om Ullensaker		
1. Landbruk		
Etablere en ordning hvor eiere og brukere av landbrukseiendommer kan få råd og veiledning om vedlikehold og istandsetting etter antikvariske prinsipper, og informasjon om eksisterende muligheter for støtte til dette.	Det er ikke opprettet egen ordning, men rådgivning har blitt utført.	Videreføres ikke i denne formen, men omfattes av andre tiltak.
Utarbeide handlingsplan for bevaring av husmannsplasser og arbeiderbruk.	Ikke gjennomført.	Videreføres ikke. Dekkes av annet tiltak.
Bidra til at tomme husmannsplasser og gårdsbruk kan utnyttes som ressurs for formidling, verdiskaping eller som bolig.	I liten grad gjennomført. Mange husmannsplasser står til forfall.	Videreføres.
2. Forsvaret		
Bidra til videreutvikling av Gardermoen Kulturpark, for formidling av militær-, samferdsels- og lokalhistorien.	Se punkt om Ullensaker museum over.	Videreføres ikke siden fremtiden til Gardermoen Kulturpark er uavklart.
5. Embetsverk og samfunnsbygging		
Bidra til synliggjøring av forsamlingshusenes historie.	Gjennomført i noen grad. Kommunen har bl.a. bidratt til boka «Livet på Herredshuset 1901-2009».	Videreføres
7. Bolig og bosetting		
Utarbeide en plan med anbefalinger for områdene på Jessheim som ligger utenfor byplanen, med en nøyere kartlegging av kulturminner i området. Med utgangspunkt i denne foreta regulering til spesialområde bevaring for noen utvalgte områder.	Ikke gjennomført. Noen nye kulturminner utenfor tettstedene har imidlertid fått hensynssone i kommuneplanen: <ul style="list-style-type: none"> • Kausrud mølle • Sedsvoll friluftsskole og feriekoloni • Herregårdshuset på Dal • Trandumskogen 	Videreføres ikke. Omfattes av andre tiltak.
9. Kulturelt mangfold		
Kartlegge kulturminner knyttet til andre nasjonaliteters kulturarv i Ullensaker	Ikke gjennomført.	Videreføres ikke. Omfattes av annet tiltak.

VEDLEGG 8: Roller, ansvar og myndighet i kulturminneforvaltningen

De offentlige instansene som har ansvaret for ivaretagelsen av kulturminner kalles antikvarisk myndighet. Ansvaret for kulturminneforvaltning er delt mellom tre forvaltningsnivåer:

Statlig forvaltning	<p>Regjering og Storting utarbeider nasjonale mål for miljøvernarbeidet.</p> <p>Riksantikvaren er direktoratet som har det nasjonale faglige ansvaret for kulturminneforvaltning. Riksantikvaren har ansvaret for kulturminner som er fredet etter kulturminnevernloven. Riksantikvaren er faglig rådgiver for Klima- og miljødepartementet i utviklingen av den statlige kulturminnepolitikken og har ansvar for at denne blir gjennomført.</p>
Regional forvaltning	<p>Fylkeskommunen Kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen er regional styresmakt og forvalter statlig ansvar gjennom delegerte oppgaver fra Riksantikvaren. Fylkeskommunen er avgjørelsesmyndighet i flere saker som angår kulturminner og fører tilsyn med fredete kulturminner. De skal sørge for at det tas hensyn til fredete anlegg i planleggingen, også på kommunenivå. Fylkeskommunen forbereder fredningssaker for Riksantikvaren, og kan selv gjøre vedtak om midlertidig fredning. De administrerer arkeologiske registreringer/forundersøkelser.</p> <p>De arkeologiske museene De arkeologiske museene i Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø administrerer arkeologiske utgravninger og forvalter de arkeologiske gjenstandssamlingene.</p> <p>Sjøfartsmuseene Sjøfartsmuseene i Oslo, Stavanger og Bergen, Vitenskapsmuseet i Trondheim og Tromsø museum har ansvar for kulturminner under vann.</p>
Kommunal forvaltning	<p>Kommunene er hovedaktører i forvaltningen av kulturminner-/miljøer gjennom samfunns- og arealplanlegging med Plan- og bygningsloven som viktigste virkemiddel. Kommunen har ansvar for forvaltningen av nyere tids kulturminner som ikke er fredet.</p>

VEDLEGG 9: Overordnede styringsdokument

Internasjonale føringer

- Faro-konvensjonen: Europarådets rammekonvensjon om kulturarvens verdi for samfunnet (2011)
- Unescos konvensjon om kulturelt mangfold (2005)

Nasjonale føringer

Lovverk

- Kulturminneloven
- Plan- og bygningsloven
- Naturmangfoldloven
- Miljøinformasjonsloven
- Jordloven
- Skatteloven

Stortingsmeldinger og andre dokument

- Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturvirksomhet – Kulturloven (Nasjonal kulturlov, 2007)
- St.meld. nr. 16 (2004-2005) *Leve med kulturminner*
- Meld.St. 35 (2012-2013) *Fremtid med fotfeste – Kulturminnepolitikken*
- St.meld. 22 (2004-2005) *Kultur og næring*
- St.meld. 23 (2001-2002) *Bedre miljø i byer og tettsteder*
- St.meld. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets tilstand*
- St.meld. 58 (1996-1997) *Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling*

Riksantikvarens føringer og publikasjoner:

- Riksantikvarens strategiske plan med overordnet mål for kulturminneforvaltningen, herunder Riksantikvarens frivillighetsstrategi
- Riksantikvarens veileder *Kulturminner, kulturmiljøer og landskap. Plan- og bygningsloven* (2010)
- Riksantikvarens *Håndbok for lokal registrering* – skal være til hjelp i det praktiske arbeidet med feltregistreringer i kommunene.
- Riksantikvarens veileder *Kulturminneplaner i kommunen*.
- Riksantikvarens informasjonsark om praktisk bygningsvern.

Sektorvise landsverneplaner:

- Riksantikvarens listeførte kirker
- Landsverneplan for forsvaret
- Landsverneplan for jernbanen
- Vegvalg. Nasjonal verneplan for vegger – bruer – vegrelaterte kulturminner

Regionale føringer

- Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus
- *Spor for fremtiden. Fylkesdelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus 2007-2018.* Akershus fylkeskommune.

- Fylkeskommunal museumspolitik

Kommunale føringer

- Kommuneplan for Ullensaker 2015-2030
- Kommunedelplan Kultur 2016-2030
- Byplan 2030 Jessheim – tilgjengelig og levende regionsenter
- Kommunedelplaner for Kløfta, Borgen og Nordkisa
- Strategidokument kulturminnevern 2014-2018, Ullensaker kommune
- Kulturhistoriske stedsanalyser for Jessheim, Kløfta, Borgen og Nordkisa (DIVE-analyser)
- Den kulturelle skolesekkens lokalhistoriske del

VEDLEGG 10: Prinsipper for antikvarisk istandsetting

Et bevaringsverdig bygg vil i de fleste tilfeller inneha kvaliteter som er sjeldne i nybygde hus. En vesentlig utfordring ved istandsetting av eldre bygg er å gjøre alle som deltar i prosjektet bevisst denne kvaliteten, slik at den kan bevares. Bevaringsverdige kvaliteter kan være i form av materialbruk, håndverksutførelse, som miljøelement eller som bærer av historie. Ved å forholde seg til retningslinjer for antikvarisk istandsetting kan en tilføre bygningen nye kvaliteter som økt komfort, større brukervennlighet eller bedre teknisk standard uten at dette går på for stor bekostning av verneverdien. Følgende er sentrale prinsipper for praktisk bygningsvern:

Tenk og spør før du handler. Ta kontakt med folk som har kunnskap om den typen bygning det gjelder. Bruk rådgiver kulturminnevern i kommunen, fylkeskommunen eller Akershus bygningsvernsenter, og/eller snakk med andre som har erfaring med istandsetting av gamle hus.

Skift minst mulig. Bytter du ut huset del for del forsvinner husets kvaliteter gradvis. Original er bedre enn kopi.

Vedlikehold er bedre enn reparasjon. **Reparasjon** er bedre enn utskifting.

Tak. Bruk taktekking tilsvarende opprinnelig. I Ullensaker har de fleste hus tradisjonelt vært teknet med rød tegl. Enkelte uthus har hatt bare bordkledning. Etter 1900 har mange uthus blitt teknet med sinkede blikkplater. I vårt område hører ikke svart stein hjemme på bygninger bygd før 1980. Bruk ordinære vindskier med toppbord.

Piper. Rød tegl har vært det tradisjonelle materialet i piper i vårt område. Pipene har vært utstyrt med en utkraging mot taket, og en krage øverst. Unngå store blikkbeslag som dekker hele eller store deler av pipa.

Takrenner. Ullensaker har hatt mange gode blikkenslagere. Takrenner på eldre hus bør utformes i sink, alternativt i forsinket blikk eller aluminium. Nedløpsrørene bør ha klare knekker i stedet for de mer moderne bøylene. Dersom det er spesielle typer utforming ved utløp eller ved overgangen mellom renner og nedløp bør dette tas vare på. Kopi er også her nest beste løsning.

Vegger. De fleste bolighus bygd etter 1750 har i vårt område vært panelt. Frem til ca. 1930 var all panel på beboelseshus høvlet. Behold gammel panel så langt det er mulig, skift bare det som må skiftes. Hvis du må skifte panel, bruk høvlet panel på bolighus fra før 1930.

Maling. Bruk tradisjonelle malingstyper. Moderne linoljemaling produsert på riktig måte gir det rette inntrykket og sitter bedre enn moderne malingstyper på eldre malte paneler og på ny høvlet panel. Bruk gjerne komposisjonsmaling på uthus – den er billig, av god kvalitet og krever minimalt med arbeid ved seinere maling. Mal i bygningens opprinnelige farger eller i farger som passer inn med husets karakter og historie.

Vinduer. Vinduene har stor betydning for husets utseende. De fleste eldre vinduer er av meget god kvalitet. Istandsatte eldre vinduer med gode varevinduer vil ha like god eller bedre isolasjonsverdi enn nyere vinduer. Eldre hus skal ha vinduer med ekte gjennomgående sprosser og kittfals. Dersom vinduene må skiftes, få laget kopier av de gamle eller av en type som bilder kan dokumentere at har vært i bygningen. Unngå løse sprosser, lufteventiler i karmen og rammeverk som er tykkere enn originalt.

Dører. Ta vare på opprinnelige dører så langt som det er mulig, de kan repareres. Dersom dører må

skiftes, få laget kopier av de gamle eller av en type som bilder kan dokumentere at har vært i bygningen. På eldre bolighus i dette området har ytterdørene slått innover.

Vær smart. Vis gjennom de valgene du tar at du er stolt av bygningens historie, og at du er bevisst de innebygde kvalitetene. Det vil ofte være lønnsomt, både på kort og på lang sikt, å ta vare på de originale delene i huset.

Vær miljøbevisst. Eldre tradisjonelle løsninger og materialer er nesten alltid mer miljøvennlige enn nyere. Å gjenbruke husets originale bygningsdeler vil alltid være mer miljøvennlig enn å skifte til nye.

Velg de rette folkene. Når du kjøper inn råd eller håndverkstjenester, bruk folk som har erfaring med eldre bygninger. Hent helst inn referanser, og sjekk disse.

Det finnes også flere nettsteder med gode råd og tips for praktisk bygningsvern, blant annet:

- **Gamle trehus** <http://www.gamletrehus.no/>
- **Bygg og bevar** <http://www.byggogbevar.no/>
- **Tak og piper** <http://teglverk.no/>
- **Riksantikvarens** informasjonsark og brosjyrer: <http://www.riksantikvaren.no/Veiledning/Publikasjoner/Informasjonsark-og-brosjyrer>

Aktuelle aktører i kulturminnevernet er:

- **Ullensaker kommune** v/rådgiver i kulturminnevern bistår med befaring, tilstandsvurdering og hjelp til utforming av søknad om tilskudd. Har også oversikt over håndverkere med erfaring innen antikvarisk istandsetting.
- **Akershus bygningsvernssenter** utfører befaringer, tilstandsvurderinger og anbefalinger til tiltak. <http://mia.no/akershusbygningvernssenter>
- **Fortidsminneforeningen** har en rekke publikasjoner med gode råd, arrangerer kurs i praktisk bygningsvern m.m. <http://fortidsminneforeningen.no/>

Litteratur. Det er relativt lite litteratur som tar for seg bygningstradisjoner på Romerike og istandsettingen av disse husene. Her er det likevel mye nyttig å lese:

Om bygningsvern og istandsetting:

T.Drange, H.O. Aanensen og J. Brønne

Gamle trehus. Historikk, reparasjon og vedlikehold. Universitetsforlaget 1992.

Hidemark, Ove

Så renoveras torp och gårdar. Ica byggförlag, 2006.

Rønnevig, Else

Gamle trehus. Vern, valg og muligheter. Aschehoug, Oslo 2004.

Fortidsminneforeningens "Gode råd". Hefter om forskjellige emner som "Hus og stil", "Om tak på eldre hus", "Yttervegger i eldre hus" m.m. Skaffes hos Fortidsminneforeningen i Oslo.

Om byggeskikk og om hus på Romerike:

Christensen, Arne Lie

Den norske byggeskikken. Hus og bolig på landsbygda fra middelalderen til vår egen tid. Pax, Oslo 1995.

Midttun, Gisle

Norske bygder, Romerike. Oslo, 1932

Jan E. Horgen, Lene Skovholt, Håkon Tysdal og Kari Westbye (red.)

Romerike i barokk og rokokko: 1600- og 1700-tallet. Romerike historielags årbok XXI. Skedsmo, 2006

Nesten, H. (red.)

Ullensaker – En bygdebok. Bind 1-3. Jessheim 1927, 1949 og 1951

Knut Dørum, Ulf Grøndahl, Aage Lunde og Guro Nordby (red.)

Bygdebøker for Ullensaker. Bind 1-4. Jessheim 1997, 1989, 1988 og 1995

Sanner, Egil

Byggeskikken i Ullensaker. Hovedoppgave i historie, Oslo 1952

VEDLEGG 11: Oversikt over tilskuddsordninger for kulturminnevernet

<p>Statlige midler distribuert gjennom Akershus fylkeskommune</p>	<p>Søknadsfrist 15. desember:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilskudd til vedlikehold/istandsetting av fredete kulturminner i privat eie. • Tilskudd til istandsetting av vernede/verneverdige kulturminner. Merk at tiltak ikke kan igangsettes før søknaden er ferdigbehandlet. <p>Fylket gir også tilskudd til utvikling av Pilegrimsleden i Akershus, med formål om å utvikle pilegrimsledene og pilegrimsrelaterte produkter, samt gjøre ledene bedre kjent blant publikum. Fortløpende behandling av søknader.</p> <p>Tilskudd gis til folkehelseiltak gjennom fylkeskommunens handlingsprogram. Kulturarv kan kobles til f.eks. satsingen på friluftsliv, gode lokalsamfunn og det nasjonale turskiltprosjektet. Søknadsfrist 1. februar. Se http://www.akershus.no/ for alle tilskuddsordninger.</p>
<p>Norsk Kulturminnefond</p>	<p>Tilskudd til antikvarisk istandsetting. Med alle saker bør det følge med kulturminnefaglig uttalelse, og det er krav om min. 50 % egenandel eller annen privat finansiering. Egenandelen kan bestå av eget arbeid, penger eller materialer. For private eiere dekkes normalt maks 30 % av totalkostnadene. Søknadsfrist 1. november.</p> <p>Støtte til sikrings- og strakstiltak med en øvre tilskuddsgrense på 50 000 kr. Fortløpende behandling av søknader. http://kulturminnefondet.no/</p>
<p>Sparebankstiftelsen</p>	<p>Tilskudd til allmenntilretteleggende prosjekter, herunder bevaring og formidling av kulturminner. Støtter tiltak som har verdi over tid, kommer mange til gode, skaper opplevelser og aktivitet og er tuftet på frivillig engasjement og dugnadsvilje. Søknadsfrist 1. februar / 1. september. http://sparebankstiftelsen.no/</p>
<p>Fortidsminneforeningen <i>Kulturminner for alle</i></p>	<p>Tilskudd til istandsetting av kulturminner som er tilgjengelige for allmennheten, og prosjekter som fokuserer på videreføring av tradisjonshåndverk. Søknadsfrist 1. oktober / 1. mars. http://www.fortidsminneforeningen.no/</p>
<p>Stiftelsen UNI</p>	<p>Støtter allmenntilretteleggende prosjekter innen skade- og miljøvern, særlig brannsikringstiltak. Fortløpende behandling av søknader. http://www.stiftelsen-uni.no/</p>
<p>Regionalt miljøprogram</p>	<p>Støtter ivaretagelse av kulturminner og kulturlandskap. Se link på kommunens hjemmeside. https://www.ullensaker.kommune.no/</p>
<p>Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)</p>	<p>Støtte til tiltak i kulturlandskap. Se kommunens hjemmeside. https://www.ullensaker.kommune.no/</p>
<p>Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)</p>	<p>Skjøtsel av kulturminner i skog. Se link på kommunens hjemmeside. https://www.ullensaker.kommune.no/</p>

Norsk kulturarv	Har jevnlig aksjoner av forskjellige slag. "Rydd ett kulturminne" gir midler til å aktivisere barn og unge med å rydde eller sette i stand alle typer kulturminner. "Ta et tak" er en aksjon hvor det er mulig å søke om mindre beløp som støtte til reparasjoner av tak eller grunnmur. http://www.kulturarv.no
Innovasjon Norge	Forvalter tilskudd, støtte og lån innen bl.a. bygdeutvikling og etablering av ny virksomhet utenom tradisjonelt landbruk. http://www.innovasjon norge.no/
Major og advokat Eivind Eckbos legat	Støtter allmennyttige prosjekter, herunder kulturvern. Fortløpende behandling av søknader. http://www.eckbos-legater.no/
Spillemidler	Tilskuddsordning for bygging/rehabilitering av anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, herunder anlegg for friluftsliv, opparbeidelse av gamle stier og vegfar med natur- og kulturinformasjon. Kontakt kommunen for informasjon, eller se www.ullensaker.kommune.no og http://www.akershus.no/
Norsk kulturfond	Støtter bl.a. trykking av faglitteratur av nasjonal interesse innenfor kulturvern, produksjon av kulturtidsskrift, formidling/gjestespill og andre tverrfaglige prosjekter som festivaler, kulturarrangementer, seminarer m.m. Søknadsfrister for de enkelte ordningene oppgitt på nettsiden. http://www.kulturradet.no/
Gjensidigestiftelsen	Støtter prosjekter som bidrar til fysisk aktivitet, spesielt for barn, unge og eldre, som gir varierte aktivitetsmuligheter, stimulerer til bruk av grøntområder og nærnatur kombinerer aktivitet og sosiale møteplasser. http://www.gjensidigestiftelsen.no/